

העזרה מהסוגיא

בבא קמא י. – טז:

פרשת תולדות ה'תשפ"ד

דף י

- ◆ **חיוב כופר** - בקרן שן ורגל חייב, באדם באש ובבור פטור^א.
- ◆ **דיני איסור הנאה במזיק לאחר הנזק** - שור שהרג נאסר בהנאה, אש בור שהרגו אינם נאסרים בהנאה.
- ◆ **דיני העושה מקצת נזק:**
 - אדם שמסר את שורו לחמשה בני אדם לשומרו ואחד מהשומרים הסתלק מהשמירה ולאחר מכן השור הזיק - לרש"י ארבעת השומרים חייבים והשומר שהסתלק פטור, לתוס' כולם חייבים.
 - אדם שישב על ספסל ושבר אותו:
 - האם יש פטור של 'מתה מחמת מלאכה':
 - לפירוש הראשון בתוס' - אדם רגיל יש לו פטור של מתה מחמת מלאכה, ואדם כבד כמו 'פפא בר אבא' אין לו פטור של מתה מחמת מלאכה.
 - לפירוש השני בתוס' - אין פטור של מתה מחמת מלאכה.
 - חמשה שישבו על ספסל ובא אחד והתיישב ושברוהו (באופן שאין פטור של 'מתה מחמת מלאכה') - כולם חייבים^ב.
 - חמשה שישבו על ספסל ובא אדם אחר וסמך עליהם שלא יכולו לקום וכן הכביד על הספסל ונשבר הספסל - האחרון חייב.
 - עשרה אנשים שהכו אדם אחד בעשר מקלות ומת:
 - באופן שהכו בבת אחת - כולם פטורים משום שלא ידוע מי הרג.

הערות

- א תוס' מבארים שהחיוב של כופר נאמר בקרן ולומדים שן ורגל מקרן, והגמ' [כו א] מבארת שאפשר ללמוד חיוב כופר באדם בק"ו משור אלא שכתוב 'כאשר יושב עליו' ודורשים ולא על האדם ורש"י סובר שהמקור שאין כופר באש משום שבאופן שהיה כפות וחייב מיתה פטור מכופר מדין קים ליה בדרכה מיניה, ובאופן שלא היה כפות פטור מכופר משום שהאדם היה צריך לברוח והמקור שאין כופר בבור דכתיב 'שור' ודורשים ולא אדם, אמנם תוס' סוברים שהמקור שאין כופר באש ובבור דכתיב 'כאשר יושב עליו' ודורשים ולא על האש ולא על הבור.
- ב בדברי הגמ' מבואר שדין זה נאמר בין באופן שהספסל היה נשבר בלעדיו לאחר שעתים ויחד איתו נשבר לאחר שעה ובין באופן שבלעדיו שהספסל לא היה נשבר כלל ורק מחמתו הספסל נשבר משום שכל היושבים היו צריכים לקום כדי לא לשבור את הספסל

לקבלת העלון במייל B0527147396@gmail.com

- באופן שהכו בזה אחר זה - לרבנן כולם פטורים דכתיב 'כי יכה כל נפש אדם' ודורשים כל הנפש, לרבי יהודה בין בתירא
- האחרון חייב דכתיב 'כי יכה כל נפש אדם' ודורשים 'כל דהו' נפש.

דף יא

דיני תשלום של מזיק וגנב וגזלן ונזיקין:

• מזיק:

- האם יכול לשלם בשוה כסף - כן דכתיב 'שיב' ודורשים לרבות שוה כסף.
- פחת נבילה - של הנזיק.
- טורח נבילה - לת"ק על הנזיק, לאבא שאול ולאחרים על המזיק.
- גנב וגזלן האם יכולים לשלם בשוה כסף:
- לעולא - יכולים לשלם בשוה כסף.
- לשמואל - לא יכולים לשלם בשוה כסף כסף דכתיב 'אשר גזל' כעין שגזל וכתוב 'חיים שנים ישלם' ולא מתים.
- שואל האם יכול לשלם בשוה כסף - כן.

◆ **דין לידה** - אשה שהפילה שליא ומקצתה יצאה ביום הראשון ומקצתה יצאה ביום שני, צריכה להחמיר לענין מנין ימי הטומאה והטהרה של יולדת שמא הלידה הייתה ביום הראשון ושמא הלידה הייתה ביום השני.

דיני פדיון הבן:

- בכור שמת מעצמו בתוך שלשים יום - לא צריך לפדותו דכתיב 'ופדיו מן חודש תפדה'.
- בכור שנהרג בתוך שלשים יום:
- באופן שלא ידוע האם כלו לו חדשיו - לא צריך לפדותו.
- באופן שידוע ש'כלו לא חודשיו' - ברש"י משמע שצריך לפדותו, לתוס' לא צריך לפדותו.

הערות

ג הגמ' מבארת שהמקור שפחת נבילה של הנזיק: א. 'מכה נפש בהמה ישלמנה' ודורשים ישלמנה כלומר שצריך לשלם משווי הטרפה עד שווי הבהמה. ב. 'אם טרף יטרף ביאהו עד הטרפה לא ישלם' ודורשים שהמזיק צריך לשלם עד שווי הטרפה ולא צריך לשלם את שווי הטרפה. ג. 'והמות יהיה לו' ודורשים שהכוונה לנזיק. והחידוש בפסוקים אלו אינו שהמזיק יכול לשלם בנבילה משום שפשוט שיכול לשלם בנבילה דכתיב 'שיב' ודורשים לרבות שוה כסף אלא החידוש שפחת נבילה של המזיק.

ד הגמ' מבארת שהמקור של אבא שאול שטורח נבילה על המזיק דכתיב 'אם טרף יטרף ביאהו עד הטרפה לא ישלם' ודורשים שהמזיק צריך להביא את הנבילה לבית דין, והמקור של 'אחרים' שטורח נבילה על המזיק דכתיב 'כסף ישיב לבעליו והמת יהיה לו' ודורשים שהמזיק צריך להחזיר את הנבילה לבעלים.

ה המשנה בנדה [מד ב] אומרת שאשה שהפילה שליא צריכה צריכה לחשוש שמא הוולד היה זכר ושמא הולד היה נקבה כלומר שאשה שילדה זכר יש לה ז' ימי טומאה ול"ג ימי טהרה ואשה שילדה נקבה יש לה י"ד ימי טומאה וס"ו ימי טהרה ואשה שהפילה שליא כיון שיש ספק האם הולד היה זכר או נקבה צריכה לחשוש לחומרא ולכן יש לה י"ד ימי טומאה וס"ו ימי טהרה, ובאופן זה שהשליא יצאה מקצתה ביום הראשון ומקצתה ביום השני ויש ספק האם הלידה הייתה ביום הראשון או ביום השני טמאה ביום הראשון צריכה לחשוש לחומרא ולכן ביום הראשון צריכה לחשוש שהוא יום טומאה שמא הוולד נולד ביום זה וכן ביום הט"ו צריכה לחשוש שהוא יום טומאה שמא הוולד נולד ביום השני וכן ביום הארבעים ואחד צריכה לחשוש שהוא לא יום טהרה שמא הוולד נולד ביום הראשון.

תוס' מקשים מדוע צריכה לחשוש ביום הט"ו שהוא יום טומאה והרי יש ספק ספיקא שאינו יום טומאה שהרי יש צד שהוולד נולד ביום הראשון ויש צד שהוולד הוא זכר ותוס' מתרצים שאי אפשר להתיר על פי ספק ספיקא זו משום שגם ביום הארבעים ואחד יש ספק ספיקא שהוא יום טהרה שהרי יש צד שהוולד נולד ביום השני ויש צד שהוולד הוא נקיבה ואי אפשר להתיר בספק ספיקא בשני האופנים כיון שהם סותרים זה את זה.

הגמ' מבארת שהסיבה שצריך לחשוש שמא הולד נולד ביום הראשון משום ש'אין מקצת שליא בלא ולד' ולכן ברור שיצא קצת מהוולד ביום הראשון אלא שיש ספק האם יצא רובו או ראשו ביום הראשון או שלא יצא אבל אם נימא ש'יש מקצת שליא בלא ולד' לא היה צריך לחשוש שמא יצא ביום הראשון משום שיש ספק ספיקא האם יצא קצת מהוולד וגם אם נימא שיצא קצת האם יצא כולו.

ו רש"י מבאר שדורשים מהפסוק 'אך פדה תפדה' למעט שבכור שנהרג בתוך שלשים יום באופן שלא ידוע האם כלו לו חדשיו לא צריך לפדותו והחידוש בדין זה שלמרות שיש צד ש'כלו לו חדשיו' וצריך לפדותו מ"מ לא צריך לפדותו, ותוס' אומרים שבדברי רש"י משמע קצת שבאופן שידוע ש'כלו לו חדשיו' צריך לפדותו אמנם תוס' חולקים על דברי רש"י וסוברים שבין באופן שלא ידוע האם כלו לו חדשיו ובין באופן שידוע שכלו לו חדשיו לא צריך לפדותו ולומדים זאת מהפסוק 'ופדיו מן חודש תפדה' שבאופן שהתינוק לא חי ביום השלשים לא צריך לפדותו.

◆ דין אחים שחלקו:

• בגדיהם:

○ בגדי גדול האחים - מסתמא מוחלים כיון שנוח להם כדי ש'ישתמעון מיליה', אבל באופן שאמרו שלא נוח להם לא מוחלים.

○ בגדי שאר האחים - לא מוחלים.

• בגדי בניהם ובנותיהם - בגדי יום חול מוחלים כיון שמתביישים להביאם לבית דין, בגדי שבת לא מוחלים.

◆ **שומר שמסר לשומר ונאנס ביד השומר השני** - לעולא פטור משום ש'מסר לבן דעת', לרבא חייב משום ש'את מהימנת ליה בשבועה האי לא מהימן לי בשבועה', לאביי [ב"מ לו א] חייב משום ש'אין רצוני שיהא פקדוני ביד אחר'.

דף יב - יג

◆ דיני עבד כקרקע או כמטלטלים:

• בדינים דאורייתא - לרבי מאיר עבדים כמטלטלים, לרבנן עבדים כקרקעות משום שעבדים הוקשו לקרקע [צו ב].

• בדינים דרבנן - לעולא עבדים כקרקעות, לרב נחמן עבדים כמטלטלים.

◆ דיני קנינים:

• קנין חצר - נאמר בין בקרקע ובין במטלטלים, וקונה בין קרקע ובין מטלטלים, ודווקא באופן שנמצאים על גבי החצר.

• קנין חצר בעבד - עבד קונה מטלטלים שנמצאים על גביו רק באופן שהוא ישן וכפות, משום שבאופן שהעבד אינו כפות לא קונה משום שנחשב 'חצר מהלכת', ובאופן שהעבד ער לא קונה משום שנחשב 'חצר שאינה משתמרת'.

• קנין אגב - נאמר רק במטלטלים אגב קרקע בין באופן שהמטלטלים נמצאים על גבי הקרקע ובין באופן שהמטלטלים לא נמצאים על גבי הקרקע.

• קנין אגב בעבד:

○ קניית מטלטלים אגב עבד:

▪ למ"ד עבדים כקרקעות:

• לפי התירוח הראשון של הגמ' - לברייתא אחת קונה, ולברייתא שניה לא קונה משום שקנין אגב נאמר רק בקרקע שדומה ל'ערים מצורות' ולא בעבד.

• לפי התירוח השני של הגמ' - קונה.

▪ למ"ד עבדים כמטלטלים - לא קונה.

○ קניית עבד אגב קרקע:

▪ למ"ד עבדים כקרקעות - לא קונה.

▪ למ"ד עבדים כמטלטלים - קונה רק באופן **שהעבד עומד בתוך הקרקע**, משום שבמטלטלים ניידים שיש להם דעת לא קונה באופן שהמטלטלים לא נמצאים בתוך הקרקע.

• קנין 'עשר שדות' (הקונה עשר שדות בעשר מדינות והחזיק באחת מהם קנה כולם) - נאמר רק בקרקע עם קרקע אחרת.

• עשר שדות בעבד (באופן שרוצה לקנות עבד יחד עם קרקע) - למ"ד עבדים כקרקעות קונה רק באופן **שהעבד עומד בתוך הקרקע**, משום שבקרקע ניידת לא קונה באופן שהקרקע לא נמצאת בתוך הקרקע. ולמ"ד עבדים כמטלטלים לא קונה.

⌘ הערות ⌘

ז הגמ' מבארת שהמחלוקת של עולא ורבא נאמרה בין בשומר חנם בשומר שכר שהשומר שכר שומר יותר מהשומר חנם, ובין בשומר שכר שמסר לשומר חנם שהשומר חנם שומר פחות פחות מהשומר שכר.

ח בדברי הגמ' מבואר שלפי עולא שעבדים כקרקעות באופן שאדם לווה כסף ומת גוברים מן העבדים בין מן היורשים ובין מן הלקוחות וכפי שגובים מהקרקעות ולפי רב נחמן שעבדים כמטלטלים באופן שאדם לווה כסף ומת לא גוברים מן העבדים בין מן היורשים ובין מן הלקוחות וכפי שלא גוברים מן המטלטלים, אמנם באופן שהעבדים היו 'אפותק' גוברים מן העבדים בין מן היורשים ובין מן הלקוחות.

◆ דיני קדשים קלים:

- לרבנן - ממון גבוה.
- לרבי יוסי הגלילי:
- באיזה קרבנות רבי יוסי הגלילי סובר שנחשבים ממון בעלים:
 - לת"ק - בכל הקדשים קלים.
 - לבן עזאי - בבכור ושלמים ולא במעשר.
 - לאבא יוסי בן דוסתאי - בבכור ולא בשלמים ומעשר^ט.
- האופנים שבהם רבי יוסי הגלילי סובר שנחשב ממון בעלים:
 - באופן שהקרן ראוי להקרבה:
 - מחיים:
 - חלק הבעלים (כגון מעשר או שלמים חוץ מחזה ושוק) - ממון בעלים.
 - חלק הכהנים (כגון בכור או חזה שוק בשלמים) - ממון גבוה^י.
 - לאחר שחיטה:
 - חלק הבעלים - לרש"י ממון גבוה, לתוס' ממון בעלים.
 - חלק הכהנים - ממון גבוה.
 - באופן שהקרן אינו ראוי להקרבה (כגון קרבן בחוץ לארץ או קרבן בזמן הזה או שור פסולי המקודשים מחיים) - ממון בעלים.

◆ שלמים שהזיקו:

- הקדמה - שור של שלמים תם שגנח שור אחר הניזק יכול לגבות את הנזק מהבשר של שור השלמים ואינו יכול לגבות את הנזק מהאימורין ויש לדון האם גובה את חלק האימורין מן הבשר (כי ליכא לאשתלומי מהאי משתלם מהאי^י) וכדלהלן.
- לרבנן - לא גובה את חלק האימורין מן הבשר משום ש'כי ליכא לאשתלומי מהאי לא משתלם מהאי'.
- לרבי יוסי הגלילי:
- ללישנא קמא - גובה את חלק האימורין מן הבשר משום ש'כי ליכא לאשתלומי מהאי משתלם מהאי'.
- ללישנא בתרא - לא גובה את חלק האימורין מן הבשר^{יא}.

◆ שור תם של הפקר שנגח - פטור^{יב}.

◆ שור שנגח ואח"כ הקדישו בעליו או שהפקירו - פטור^{יג}.

➤ הערות

- ט הגמ' מבארת שהטעם של בן עזאי שדברי רבי יוסי הגלילי נאמרו רק בבכור ושלמים ולא במעשר משום שמעשר לא נמכר בין מחיים ובין לאחר שחיטה בין תם ובין בעל מום והטעם של אבא יוסי בן דוסתאי שדברי רבי יוסי הגלילי נאמרו רק בבכור ולא בשלמים ומעשר משום שבכור אינו טעון סמיכה ונסכים ותנופת חזה ושוק.
- (דברי הגמ' נאמרו לפי הלישנא קמא בביאור המחלוקת אמנם הלישנא בתרא מבארת את המחלוקת של בן עזאי ואבא יוסי בן דוסתאי להיפך שכן עזאי סובר שדברי רבי יוסי הגלילי נאמרו רק בבכור ולא בשלמים ומעשר ובן עזאי סובר שדברי רבי יוסי הגלילי נאמרו בבכור ושלמים ולא במעשר והגמ' מקשה על פירוש זה ונשארת ב'קשיא' ובדברי רש"י [תמורה ח א ד"ה לא אמר] משמע שנקט שהגמ' דוחה את הלישנא בתרא והגמ' מסיקה כלישנא קמא).
- י הגמ' מבארת שדברי רבי יוסי הגלילי שקדשים קלים ממון בעלים נאמרו רק בחלק הבעלים ולא בחלק הכהנים משום ש'מתנות כהונה דכי קא זכו משולחן גבוה קא זכו'.
- יא הגמ' בלישנא בתרא מבארת שדברי רבי יוסי הגלילי ש'כי ליכא לאשתלומי מהאי משתלם מהאי' נאמרו רק בשור שדחף לבור משום ש'אנא תוראי בבירך אשכחתי' אבל באופן זה שלא שייך טעם זה 'כי ליכא לאשתלומי מהאי לא משתלם מהאי'.
- יב הגמ' מבארת שהנפק"מ בנידון זה הוא באופן שאדם אחר זכה בשור שהניזק לא יכול לתבוע ממנו שישלם לו את הנזק מגופו של השור.
- יג הגמ' מבארת ששור שהזיק חייב לשלם רק שהיה מיתה והעמדה בדין וגמר דין בבעלים אחד אבל באופן שנגח ואח"כ הקדישו בעליו או הפקירו אפילו באופן שחזר ופדה אותו או שחזר וזכה בו פטור.

◆ הרשויות שחייבים בהם בקרן שן ורגל:

- קרן - חייב בכל הרשויות חוץ מרשות המיוחדת למזיק משום ש'תורך ברשותי מאי בעי'.
- שן ורגל:

- רשות הניזק - חייבים.
- רשות הרבים - פטורים.
- רשות שהמזיק והניזק שותפים בה - פטורים.
- רשות המזיק - פטורים.
- רשות שאינה של שניהם:
- באופן שאסור להכניס פירות ושוורים - פטורים.
- באופן שמותר לניזק להכניס פירות - חייבים.
- באופן שמותר למזיק ולניזק להכניס פירות:
- לרבי זירא - פטורים^י.
- לאביי - חייבים^ט.
- באופן שמותר למזיק והניזק להכניס שוורים וכן מותר לניזק להכניס פירות:
- לרבי זירא - חייבים.
- לאביי - לרש"י חייבים, לתוס' פטורים.

◆ דיני שיעבוד בנזיקין:

- גביה מן הלקוחות:
- למ"ד שיעבודא דאורייתא - גובים^ט.
- למ"ד שיעבודא לאו דאורייתא - לא גובים^י.
- גביה מן היורשים - גובים^י.

דף טו

- ◆ דיני אשה שהזיקה או שניזוקה - דינה כמו איש דכתיב 'ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם' ודורשים השווה הכתוב אשה לאיש לכל דינים שבתורה^ט.

⌘ הערות ⌘

- יד הגמ' מבארת שהטעם של רבי זירא שבאופן שמותר למזיק ולניזק להכניס פירות שן ורגל פטורים משום שלא נחשב 'שדה אחר' כיון שמותר למזיק והניזק להכניס פירות.
- טו הגמ' מבארת שהטעם של אביי שבאופן שמותר למזיק ולניזק להכניס פירות שן ורגל משום שנחשב 'שדה אחר' כיון שלמזיק אסור להכניס את שורו.
- טז תוס' מבארים שהסיבה שלפי המ"ד ש'שיעבודא דאורייתא' גובים נזיקין מלקוחות משום שהסיבה שמלוה על פה לא גובה מלקוחות משום תקנת לקוחות כיון שאין קול למלוה על פה אבל בנזיקין שיש קול גובים מלקוחות.
- יז תוס' מבארים שהסיבה שלפי המ"ד ש'שיעבודא לאו דאורייתא' נזיקין לא גובים מלקוחות משום שרובן תיקנו שיעבוד רק במלוה מחמת 'נעילת דלת' אבל בנזיקין שלא שייך טעם זה לא תיקנו שיעבוד.
- יח בדברי המשנה מבואר שניזיקין גובים מהיורשים ותוס' מבארים שלפי המ"ד ש'מלוה הכתובה בתורה ככתובה בשטר' פשוט שגובים מהיורשים ולפי המ"ד ש'מלוה הכתובה בתורה לאו ככתובה בשטר' נחשב למלוה על פה שנחלקו האמוראים בב"ב האם גובה מהיורשים ולפי המ"ד שלא גובה מהיורשים צריך לומר שסובר ש'מלוה הכתובה בתורה ככתובה בשטר דמיו'.
- יט הגמ' מביאה שהמקור ששור שהרג אשה חייב כופר כמו באופן שהרג איש דכתיב 'והמית איש או אשה' והמקור שאשה נענשת בכל העונשים שבתורה דכתיב 'איש או אשה כי יעשו מכל חטאת האדם' ודורשים שהשווה הכתוב אשה לאיש לכל עונשים שבתורה. תוס' מבארים שלומדים מדרשות אלו שכל פרשה שכתובה בלשון זכר הכוונה בין לאיש ובין לאשה אבל בפרשה שכתוב בה 'איש' הכוונה רק לאיש.

◆ גדר חיוב חצי נזק של שור תם - לרב פפא ממון, לרב הונא בריה דרב יהושע קנס^כ.

דף טז

◆ בהמה שרבעה על הכלים:

- כלים גדולים - נחשב קרן כיון שהוא משונה.
- כלים קטנים - ללישנא קמא נחשב רגל כיון שהוא דרך הבהמה, ללישנא השנייה נחשב קרן כיון שהוא משונה.

◆ דיני חיות שדרכן להזיק:

- אלו חיות דרכן להזיק - זאב ארי דוב נמר ברדלס ונחש, ולרבי מאיר אף הצבוע.
- האופנים שדרכם להזיק - ארי דרכו לאכול מחיים ושאר החיות לאכול לאחר מיתה^{כא}.
- דיני נזקים של החיות שדרכן להזיק:
 - באופן שאינם בני תרבות:
 - באופן שהזיקו כדרכם - נחשב 'שן'.
 - באופן שהזיקו שלא כדרכם:
 - באופן שארי אכל לאחר מיתת או שאר החיות אכלו מחיים - נחשב 'קרן' וחייבים חצי נזק.
 - באופן שהזיקו בכוונה להזיק (כגון נשיכה) - לרש"י נחשב 'קרן' וחייבים נזק שלם בפעם הראשונה משום שהם מועדים להזיק, לתוס' נחשב 'קרן' וחייבים חצי נזק.
 - באופן שהם בני תרבות:
 - לת"ק - אין להם תרבות.
 - לרבי אלעזר:
 - נחש - אין לו תרבות.
 - כל החיות - יש להם תרבות, ולכן באופן שהזיקו נחשב קרן וחייבים חצי נזק^{כב}.

הערות

כ הגמ' מבארת שהטעם של רב פפא שחצי נזק של שור תם הוא ממון משום ש'סתם שוורים לאו בחזקת שימור קיימ' והטעם של רב הונא בריה דרב יהושע שחצי נזק של שור תם הוא קנס משום ש'סתם שוורים בחזקת שימור קיימ'.

הגמ' מבארת שיש כמה נפק"מ במחלוקת של רב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע: א. באופן שבעל השור הודה שהשור נגח שלפי רב פפא חייב ולפי רב הונא בריה דרב יהושע פטור משום שמודה בקנס פטור. ב. באופן ששור תם נגח בבבל שלפי רב פפא בדין זה ולפי רב הונא בריה דרב יהושע לא דנים בדין זה כיון שאין דנים דיני קנסות בבבל (אמנם באופן שהניזק תפס את המזיק דנים בבבל). ג. באופן שכלב אכל כבשים או חתול שהרג תרנגול שלפי רב פפא פטור כיון שחיוב שור תם נאמר באופן שאינו משונה אבל כלב אכל כבשים או חתול שהרג תרנגול שהוא משונה פטור ולפי רב הונא בריה דרב יהושע חייב כיון שחיוב שור תם נאמר באופן שהוא משונה.

כא הגמ' מבארת שלמרות שארי שטורף בשביל לאכול לעצמו דרכו לאכול מחיים ולא לאכול לאחר מיתה, מ"מ באופן שהארי טורף בשביל להאכיל לילדיו או לשמור דרכו לקחת את הטרף לאחר מיתה.

כב תוס' מבארים שלפי רבי אלעזר באופן שחיות שבם בני תרבות חזרו והזיקו ג' פעמים נעקרה התרבות שלהם ונעשו כחיות שאינם בני תרבות ולכן באופן שהזיקו כדרכם נחשב שן ובאופן שהזיקו שלא כדרכם נחשב קרן.